

Науковий Вісник

№ 4 (82)
серпень
2017

Серія
«Економічні
науки»

ПОЛТАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

ЗБІРНИК * ВИХОДИТЬ 6 РАЗІВ НА РІК * ЗАСНОВАНИЙ У БЕРЕЗНІ 2000 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ЗБІРНИКА

Головний редактор **О. О. Нестуля**, доктор історичних наук, професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступники головного редактора: **М. С. Рогоза**, доктор економічних наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, доктор технічних наук, доцент, проректор з наукової роботи ПУЕТ.

Відповідальний редактор **В. В. Карцева**, доктор економічних наук, доцент ПУЕТ.

Відповідальний секретар **О. М. Зінченко**, кандидат економічних наук, ПУЕТ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ СЕРІЇ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»

Н. Асалос, д. е. н., професор Університету «Овідус», Румунія;

С. А. Башева, д. е. н., професор Університету національного та світового господарства, Болгарія;

Д. Валенсія, д. е. н., професор Університету «Овідус», Румунія;

О. В. Виноградова, д. е. н., професор Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського;

М. Гелашвілі, д. е. н., доцент Сухумського державного університету, Грузія;

В. В. Гончаренко, д. е. н., професор ПУЕТ;

А. А. Джабборов, д. е. н., професор Таджикиського державного університету комерції, Таджикистан;

В. П. Дубішев, д. е. н., професор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка;

С. Б. Сгоричева, д. е. н., професор ПУЕТ;

О. О. Смець, д. ф.-м. н., професор ПУЕТ;

В. В. Іванова, д. е. н., професор ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор ПУЕТ;

Л. М. Колечкіна, д. ф.-м. н., професор ПУЕТ;

Б. Я. Кузняк, д. е. н., професор Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

С. М. Лебедєва, д. е. н., професор Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації, Білорусь;

Ю. Г. Лисенко, д. е. н., професор ПУЕТ;

В. І. Ляшенко, д. е. н., професор ПУЕТ;

М. В. Макарова, д. е. н., професор ПУЕТ;

А. А. Мамасидиков, д. е. н., професор Університету економіки та підприємництва, Киргизія;

М. М. Мятівіч, д. е. н., професор Готельно-освітнього центру Чорногорії, Чорногорія;

С. А. Омурзаков, д. е. н., професор Університету економіки та підприємництва, Киргизія;

С. С. Ніколенко, д. е. н., професор ПУЕТ;

І. П. Отенко, д. е. н., професор Харківського національного економічного університету;

А. О. Пантелеймоненко, д. е. н., професор ПУЕТ;

Н. С. Педченко, д. е. н., професор ПУЕТ;

В. І. Перебийніс, д. е. н., професор ПУЕТ;

Р. Расинська, д. е. н., професор Академії готельного бізнесу та громадського харчування в Познані, Польща;

А. А. Роскладка, д. е. н., доцент КНТЕУ;

О. Г. Сімонов, д. е. н., професор Університету національного та світового господарства, Болгарія;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор ПУЕТ;

Б. В. Сорвіров, д. е. н., професор Гомельського державного університету імені Франциска Скорини, Білорусія;

С. Д. Стоянов, д. е. н., професор Університету національного та світового господарства, Болгарія;

Л. Такаландзе, д. е. н., професор Сухумського державного університету, Грузія;

К. Ш. Токтомаматов, д. е. н., професор Університету економіки та підприємництва, Киргизія;

С. Хабібов, д. е. н., професор Таджикиського державного університету комерції, Таджикистан;

М. Хубуа, д. е. н., доцент Сухумського державного університету, Грузія;

О. В. Чернявська, д. е. н., професор ПУЕТ;

Л. О. Шавга, д. е. н., професор Кооперативно-торгового університету, Молдова;

М. М. Шаріпов, д. е. н., професор Таджикиського державного університету комерції, Таджикистан;

Л. М. Шимановська-Діанич, д. е. н., професор ПУЕТ;

О. В. Шкурупій, д. е. н., професор ПУЕТ.

«Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі» (Серія «Економічні науки») входить до «Переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» (пройшов перереєстрацію 21.12.2015 року). Свідчення про державну реєстрацію «Наукового вісника Полтавського університету економіки і торгівлі» (Серія «Економічні науки») КВ № 17165-5935 ПР видане 12.10.2010 р. Міністерством юстиції України.

Номер затверджено на засіданні вченої ради Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», протокол № 1 від 17 січня 2017 р.

«Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі» (Серія «Економічні науки») індексується в наукометричній базі **Index Copernicus** (ICV 2015: 42.39)

До уваги читачів: електронний варіант збірника «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі» (Серія «Економічні науки») ISSN:2409-6873 розміщено на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в розділі «Наукова періодика України»:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKP/index.html

Сайт збірника «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі» (Серія «Економічні науки») <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven>

Відповідальна за випуск видання В. В. Карцева.

Випусковий редактор М. П. Гречук.

Літературний редактор В. Л. Яременко.

Верстка Т. А. Маслак.

Дизайн обкладинки С. А. Деркач.

За точність цифр, географічних назв, власних імен, бібліографії, цитат та іншої інформації відповідає автор.
Редакція не завжди поділяє погляди авторів.
Матеріали друкуються мовою оригіналу.
У разі передрукування посилання на «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі» обов'язкове.

Адреса редакції,
видавця та виготовлювача:
36014, м. Полтава, вул. Ковалія, 3,
к. 115. Тел. (0532) 563703, 502481
факс: (0532) 500222

© Вищий навчальний заклад
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки
і торгівлі», 2018

ЗМІСТ

Вимоги до авторських рукописів 8

I. ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Манжура О. В., Гаркуша О. В., Клименко В. І.
Концептуальні підходи до формування та
розвитку системи кредитної кооперації.....9

Базавлук Н. Г., Довбня Н. В.
Відкритість національної економіки України та
участь у міжнародному поділі праці 19

Колтунович О. С.
Інноваційно-технологічна
модернізація: пріоритети та інституційні
передумови поглиблення 27

II. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Сілантьєв О. І.
Сучасні тенденції нагромадження та
використання багатства в Україні 32

III. ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Лазарева О. В.
Стратегічні орієнтири антикризового
управління сільськогосподарським
землекористуванням 44

Кирич Н. Б., Співак С. М., Миколайчук І. П.
Критерії та показники оцінки ефективності
функціонування підприємств в умовах
територіального об'єднання 51

Замула І. В., Осадча Т. С.
Процедурні аспекти аналізу ренти суб'єкта
господарування 59

Лецер Ю. О.
Аналіз підходів до управління на різних стадіях
життєвого циклу підприємств із розробки
інформаційних технологій 67

Сердюков К. Г.
Моделювання розподілу корпоративного
контролю в господарському товаристві 73

Бабенко О. М.
Формування елементів стратегії розвитку
лідерства на підприємствах ресторанного
господарства 81

Собчак Г. М.
Кооперування як засіб захисту економічних
інтересів дрібних підприємств із надання
стоматологічних послуг 87

IV. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Верига Ю. А., Прохар Н. В.
Проблемні аспекти та напрями оптимізації
оподаткування доходів фізичних осіб в умовах
децентралізації влади 94

V. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Кієвіч О. В., Бухтик М. І., Самоховець М. П.
Розширення балансів центральних банків
розвинених країн як головний індикатор
глобальної кризи.....100

Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Лугівська Л. А.
Ідентифікація стану боргової
безпеки України на основі індикаторів
та їх порогового значення 106

Єгоричева С. Б., Соколова А. М., Осауленко К. Є.
Механізм функціонування ринку
лізингових послуг в Україні 114

Михайлова Н. В., Карцева В. В.
Медичне страхування туристів,
які виїжджають за кордон 122

Стеблянюк І. О., Дорошкевич В. І.
Фінансові механізми державного
регулювання економічної безпеки
національного господарства 127

Сидоренко-Мельник Г. М., Галенко Я. І.
Управління фінансовою рівновагою
підприємства на засадах формування
механізму її забезпечення 134

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

С. Б. ЄГОРИЧЕВА, доктор економічних наук, професор;

А. М. СОКОЛОВА, кандидат економічних наук;

К. Є. ОСАУЛЕНКО

(Вищий навчальний заклад Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. *Мета статті полягає у визначенні механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні та обґрунтуванні напрямів його вдосконалення. Методика дослідження.* Під час дослідження використано спектр загальнонаукових і спеціальних методів економічних досліджень, а саме: методи систематизації та узагальнення, порівняльного, статистичного та структурно-функціонального аналізу, графічного зображення даних. **Результати.** Спираючись на теоретичні основи лізингу як виду фінансової послуги, розроблено механізм функціонування ринку лізингових послуг в умовах ринкової економіки. Надано визначення цього поняття та охарактеризовано його складові. Виявлено проблеми, тенденції розвитку та запропоновано шляхи вдосконалення механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні з метою підвищення його ефективності. **Практична значущість результатів дослідження.** У статті обґрунтовано, що впровадження запропонованих заходів сприятиме збільшенню обсягу лізингових послуг. Основні наукові положення статті можна використовувати у практиці діяльності суб'єктів господарювання на ринку лізингових послуг.

Ключові слова: лізинг, лізингові послуги, ринок лізингових послуг, механізм функціонування, принципи лізингу, функції лізингу.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Динамічність ринкової економіки диктує господарюючим суб'єктам необхідність своєчасної модернізації виробництва та впровадження інновацій для підвищення ефективності діяльності. У сучасних умовах підприємству неможливо залишитися конкурентоспроможним без періодичної заміни основних виробничих засобів відповідно до нового рівня технологій. У складній економічній ситуації, що має місце в Україні, через дефіцит фінансових ресурсів суб'єкти підприємництва не в змозі в необхідному обсязі оновлювати свої необоротні активи та впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу. Здійснити модернізацію виробництва на новій технічній основі підприємства можуть за рахунок лізингу. Тому актуальним є дослідження механізму функціонування ринку лізингових послуг із метою використання його можливостей для технічного оновлення виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади лізингу та фінансового лізингу у своїх працях досліджували Н. Внукова, В. Галахова, М. Малік, В. Міщенко, С. Науменкова, О. Смірнова, З. Урусова та ін. Проблеми розвитку ринку лізингових послуг проаналізовані в наукових публікаціях В. Александрова, І. Білан, С. Боринця, О. Борисюка, О. Васильчишин, О. Горбатенко, О. Гудзь, В. Зайцева, А. Кущика, В. Левченко, Х. Парашенко, Є. Стаднік, Н. Ярошевич та ін. Утім, проблеми, пов'язані з розвитком ринку лізингових послуг та його перспективами, постійно привертають увагу вітчизняних учених. Крім того, незважаючи на значну кількість наукових праць із цієї проблематики, питання щодо сутності та напрямів удосконалення механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні потребують подальшого вивчення.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні та обґрунтуванні напрямів його вдо-

сконалення. Для досягнення мети окреслено такі завдання: розкрити теоретичні засади функціонування ринку лізингових послуг; оцінити сучасний стан ринку лізингових послуг в Україні; охарактеризувати основні складові механізму функціонування ринку лізингових послуг і визначити напрями вдосконалення механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Лізингові послуги є важливою складовою ринку фінансових послуг багатьох країн, у тому числі й України. Розглянувши різні підходи багатьох науковців щодо сутності лізину, ми вважаємо, що лізинг – це особливий вид економічних відносин, за якого на умовах платності, строковості та поворотності або викупу здійснюється надання лізингодавцем господарського майна в тимчасове користування лізингоодержувачу за умови збереження права власності на це майно за лізингодавцем. Лізинг містить у собі елементи кредиту, оренди, інвестицій, а також процесу купівлі-продажу. Виходячи з цього, лізингові послуги можна визначити як дії на фінансовому ринку, у результаті яких лізингодавець надає у виключне володіння лізингоодержувачу власне майно за рахунок періодичних лі-

зингових внесків відшкодування його вартості за використання та експлуатацію цього майна або його викупу. Отже, за економічною сутністю, ринок лізингових послуг – це сукупність економічних відносин, що виникають між лізингодавцями й лізингоодержувачами під час формування попиту та пропозиції на послуги з надання можливості строкового платного володіння і користування майном, необхідним лізингоодержувачу для провадження підприємницької та іншої діяльності, яка не заборонена чинним законодавством.

Аналіз інституційної структури ринку лізингових послуг в Україні свідчить, що у 2016 р. послуги фінансового лізингу надавали 202 юридичні особи-лізингодавці і 428 фінансових компаній, причому кількість лізингодавців лише за останні три роки зменшилася на 20,5 %, а фінансових компаній – суттєво збільшилася (у 2,7 раза). Порівняно із 2010 р. зростання відбулося, відповідно, на 1,5 % та у 8,4 раза. Такі зміни пояснюються поступовим розвитком фінансових ринків України, збільшенням частки іноземних інвесторів на ринку лізингових послуг, зростанням обізнаності суб'єктів підприємництва та поширенням використання лізингових послуг в усіх сферах національної економіки (рис. 1).

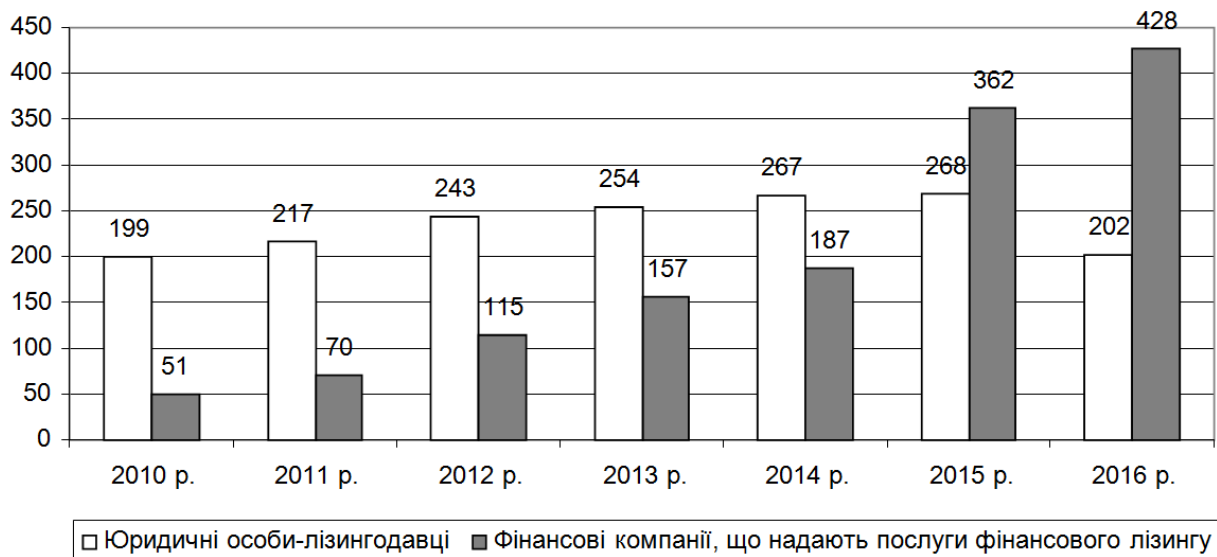

Рис. 1. Динаміка кількості юридичних осіб-лізингодавців та фінансових компаній, що надавали послуги фінансового лізингу в Україні за 2010–2016 рр. [1]

За 2016 р. на вітчизняному ринку лізингових послуг було укладено 9 160 договорів фінансового лізингу сукупною вартістю

9 822,3 млн грн. Дані рис. 2 свідчать, що впродовж 2010–2016 рр. цим показникам була притаманна нестійка динаміка.

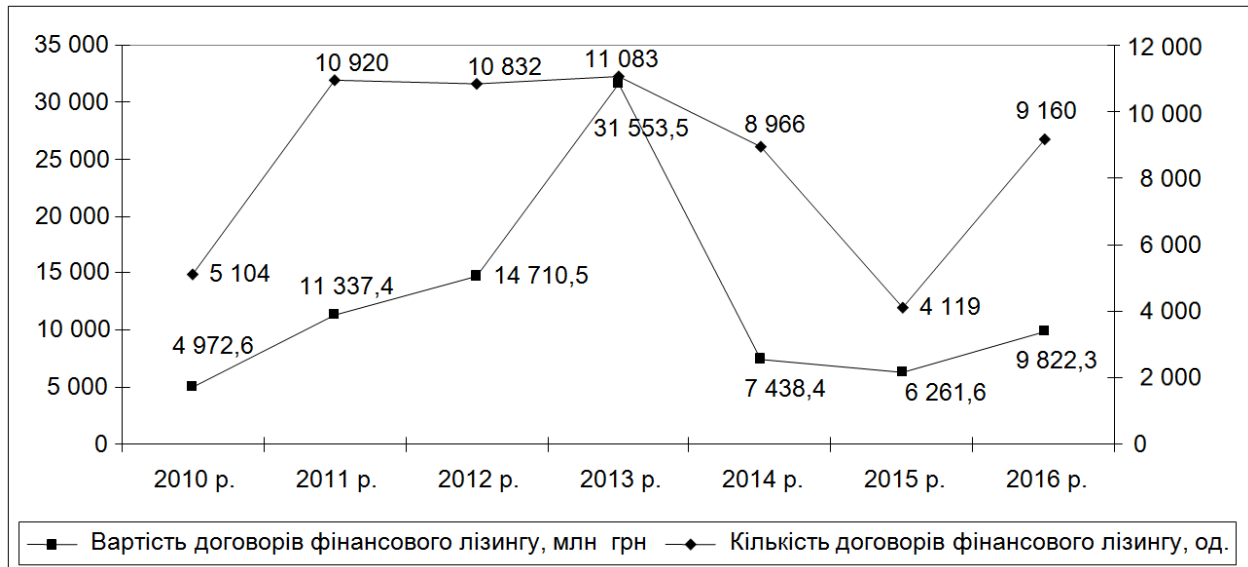

Рис. 2. Динаміка вартості та кількості укладених договорів фінансового лізингу в Україні за 2010–2016 рр. [1]

Так, починаючи із 2010 р., ринок лізингових послуг збільшував свої обсяги, що пояснюється загальною ситуацією на ринку України, який поступово відновлювався після фінансово-економічної кризи 2008–2010 рр. Лізинговий ринок зростав до 2013 р. (зростання у 2,2 раза за кількістю договорів лізингу й у 6,4 раза за їх вартістю порівняно із 2010 р.). Зменшення кількості договорів на 62,8 % та їх вартості на 80,2 % у 2015 р. порівняно із 2013 р. пов'язано із кризовою ситуацією у 2014 р. Зростання показників у 2016 р. надає підстави для оптимістичних прогнозів, хоча, на думку науковців, нестабільна динаміка ринку лізингових послуг пов'язана, у тому числі, з недосконалістю вітчизняного законодавства для лізингодавців, що не дає змогу ринку повноцінно розвиватися, а лізинговим компаніям вести прибуткову діяльність [2].

Аналіз вартісного розподілу лізингу в Україні за галузями виявив, що за 2010–2016 рр. найбільшими споживачами лізингових послуг були: транспортна галузь, сільське господарство, добувна промисловість та будівництво. Одночасно суттєво збільшилась частка інших галузей – на 14,4 % – через розширення у 2015 р. ринку лізингових послуг на медичне обслуговування, комп'ютерну й телекомунікаційну сферу та переробну промисловість.

Щодо розподілу вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії, то за 2010–2016 рр. спостерігається тенденція зменшення

частки довгострокових договорів лізингу, зокрема з терміном дії від 5 до 10 років на 24 %, яка до 2015 р. становила до 50 % від усіх договорів. Із 2015 р. переважна кількість договорів фінансового лізингу є середньостроковими та короткостроковими, що, безумовно, є негативним фактом.

За результатами 2016 року основною групою об'єктів фінансового лізингу стали транспортні засоби (59,7 % від загальної суми договорів), причому їх частка порівняно із 2010 роком зросла на 7,1 %. Наступною за питомою вагою стала частка техніки, машин та устаткування для сільського господарства – 20,9 %, що на 5,6 % більше показника 2010 р.

За 2016 р. загальний обсяг джерел фінансування юридичних осіб-лізингодавців та фінансових компаній становив 7 578,0 млн грн, що в 2,1 раза більше ніж у 2010 р. У структурі джерел фінансування лізингових операцій найбільшу питому вагу має власний капітал – 48,9 %, на відміну від періоду 2010–2014 рр., коли від 68,1 до 84,2 % джерел становили позикові кошти, у тому числі банківські кредити.

Рушієм функціонування ринку лізингових послуг є певний механізм, який закладений в основу його функціонування. Детальний аналіз понять «механізм», «економічний механізм», «механізм функціонування» міститься у праці [3], де зазначається, що «при описі механізму необхідно вказувати на ступінь і характер взаємодії всіх його елементів, на те, що

саме дозволяє системі працювати злагоджено і гнучко»; при цьому економічний механізм визначається як сукупність взаємопов'язаних важелів і методів впливу на певний об'єкт, а також підсистем забезпечення його функціонування [3, с. 43–46].

У світлі цих міркувань, за економічною сутністю механізм функціонування ринку лізин-

гових послуг відображає комплексну взаємодію інституційних, організаційних і методичних складових у формі лізингових принципів, функцій, процедур, видів і схем здійснення лізингових угод, що визначені на правовій основі, та їх практичне застосування для забезпечення розвитку суб'єктів підприємництва та національної економіки у цілому (рис. 3).

Рис. 3. Структура механізму функціонування ринку лізингових послуг

Відповідно до Закону України «Про фінансовий лізинг», на ринку лізингових послуг функціонують такі суб'єкти:

- лізингодавець – юридична особа, яка передає право володіння та користування предметом лізингу лізингоодержувачу;
- лізингоодержувач – фізична або юридична особа, яка отримує право володіння та корис-

тування предметом лізингу від лізингодавця;

- продавець (постачальник) – фізична або юридична особа, у якої лізингодавець набуває матеріально благо, що потім буде передано як предмет лізингу лізингоодержувачу;
- інші юридичні або фізичні особи, які є сторонами багатостороннього договору лізингу [4].

Отже, учасниками ринку лізингових послуг можуть бути: лізингові компанії; банки; суб'єкти господарської діяльності (підприємства, організації всіх видів і форм власності, асоціації, союзи, концерни, консорціуми, кредитно-фінансові установи); засновницькими документами яких передбачено здійснення лізингової діяльності; об'єднання лізингових компаній та інших суб'єктів лізингової діяльності; консультаційні фірми; страхові компанії; національні та міжнародні комерційні й некомерційні об'єднання, що створюються з метою реалізації великих проектів і програм, отримання додаткових вигод і досягнення соціального ефекту. Суб'єкти лізингу можуть бути як резидентами, так і нерезидентами.

Об'єктом лізингу (предметом договору лізингу) виступає неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками та зарахована відповідно до законодавства до основних фондів. Це може бути будь-яке нерухоме або рухоме майно, у тому числі машини, устаткування, транспортні засоби, обчислювальна та інша техніка тощо, не заборонене до вільного обігу на ринку та стосовно якого немає обмежень щодо передачі його в лізинг. Об'єктом лізингу не можуть бути земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці). Майно, що перебуває в державній або комунальній власності та щодо якого немає заборони передачі в користування або володіння, може бути передано в лізинг у порядку, установленому Законом «Про фінансовий лізинг» [4].

Нормативно-правовим забезпеченням функціонування ринку лізингових послуг в Україні виступають, насамперед, такі законодавчі акти:

- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV;
- Закон «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР;
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

Основною правовою формою регулювання взаємовідносин між суб'єктами лізингу є угода (договір). Така угода може мати як двосторонній, так і багатосторонній характер, оскільки

вона укладається між продавцем об'єкта лізингу, лізингодавцем та лізингоодержувачем. Термін угоди лізингу визначається за домовленістю сторін.

Основними принципами механізму функціонування ринку лізингових послуг є [5, 6]:

- платність (лізингоодержувачу надається майно в користування за певну плату);
- терміновість (лізингодавець передає майно орендарю на визначений у договорі термін);
- окупність (лізингоодержувачу необхідно покрити всі витрати лізингодавця на купівлю обладнання та передачу його в користування);
- прибутковість (сторони лізингової угоди повинні отримати в результаті своєї діяльності прибуток);
- цільове призначення та конкретність (лізингове майно повинне використовуватися з виробничою метою);
- розмежування функцій власника й користувача об'єкта лізингу (право власності передбачає володіння, користування, розпорядження майном: лізингодавець зберігає право власності на майно, надане в лізинг, а лізингоодержувачу надається право на його використання у виробничому процесі та отримання прибутку);
- рівноправність сторін та добровільність відносин;
- продовження дії договору лізингу в разі зміни власника майна;
- інноваційність та економічність;
- повернення майна та права викупу майна лізингоодержувачем;
- майнова відповідальність тощо.

Механізм функціонування ринку лізингових послуг базується на реалізації ними ряду функцій: фінансової, інвестиційної, інноваційної, використання податкових та амортизаційних пільг, соціально-економічної, підприємницької, виробничої, постачальницької, стабілізаційної [6].

Розглянемо докладніше чотири найважливіші, на наш погляд, функції. Фінансова функція реалізується через розстрочку платежу за лізингове майно та отримання довгострокового кредиту. Лізингоотримувач має змогу не відволікати значні кошти, як за одномоментної сплати повної вартості майна, а сплатити лише його частину та спрямовувати кошти на інші цілі.

Виробнича функція дозволяє лізингоодержувачу ефективно та оперативно вирішити питання матеріально-технічного забезпечення виробничого процесу: отримати й розпочати використання сучасного обладнання, випробувати його в експлуатації, запобігти моральному старінню, передбачити в договорі умови ремонтно-технічного обслуговування, страхування, викупу тощо. Зазвичай, лізингоодержувач у процесі використання лізингового майна виготовляє більш якісну продукцію або надає нові послуги.

Постачальницька функція означає збільшення для виробника (постачальника) реалізації продукції за рахунок розширення клієнтської бази. За допомогою лізингу залучаються суб'єкти господарювання, які раніше не могли придбати вартісні основні засоби.

Існування функції використання податкових та амортизаційних пільг пов'язано з тим, що взятє у лізинг майно може відображатися на балансі користувача або лізингодавця за узгодженням між ними. Лізингові платежі відносяться на собівартість продукції (послуг), що виробляється, і, відповідно, зменшують прибуток, який підлягає оподаткуванню. Застосування прискореної амортизації, яка обчислюється, виходячи зі строку контракту, зменшує оподаткований прибуток та прискорює оновлення матеріально-технічної бази.

Щодо інших функцій лізингових послуг, то інвестиційна реалізується через спрямування тимчасово вільних фінансових ресурсів в інвестиції в основний капітал підприємств. Інноваційна функція полягає в розширенні використання нових прогресивних і високо-ефективних основних засобів та технологій. Підприємницька функція лізингу означає, що створюються сприятливі умови для розвитку малого та середнього підприємництва. Стабілізаційна функція полягає в тому, що учасникам лізингової угоди надається можливість покращити своє фінансово-економічне становище шляхом раціонального, спланованого використання ресурсів та розширення виробничої (комерційної) діяльності.

Фінансовою основою операцій на ринку лізингових послуг є лізингові платежі. У світі застосовують два підходи до визначення їх сум [7]:

– сума лізингових платежів покриває витрати на купівлю предмета лізингу, а також

інші можливі витрати лізингодавця (Австрія, Бельгія, Іспанія, Італія, Люксембург, Німеччина, Нова Зеландія, Польща, Росія, Сінгапур, Франція);

– розмір лізингових платежів не повинен бути меншим за величину, установлену у відсотковому відношенні до первісної вартості основного засобу (Австралія, Великобританія, Гонконг, Ірландія, Канада, Нідерланди, США, Україна, Японія використовують 90-відсоткове відношення, що дістало назву «90 %-й тест»).

Результати дослідження свідчать про те, що ринок лізингових послуг в Україні функціонує у складних умовах. Насамперед, це пов'язано з низьким рівнем кредитоспроможності підприємств, високою вартістю і складністю отримання довгострокових кредитів. Доцільність вирішення низки проблем функціонування ринку лізингових послуг в Україні спричинена неспроможністю комерційними банками надати весь комплекс послуг із кредитування, у тому числі лізингу.

Найсуттєвішими проблемами функціонування ринку лізингових послуг в Україні є недостатність регулювання державою лізингової діяльності, яке можливе через здійснення адміністративно-правових, організаційно-економічних, інформаційно-консультативних методів і заходів впливу. Особливо сконцентрувати увагу необхідно на усуненні неточностей, суперечностей та розбіжностей у законодавчій базі. До числа факторів, що гальмують розвиток лізингового ринку та вимагають удосконалення його механізму функціонування, також належать: нестача стартового капіталу для організації лізингових компаній; нерозвиненість інфраструктури лізингового ринку, зокрема дефіцит послуг з юридичної, консультаційної та інформаційної підтримки учасників ринку; нестача кваліфікованих кадрів для лізингової діяльності тощо. Тож реалізація шляхів удосконалення механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні можлива через активізацію впливу держави на стимулювання і впорядкування лізингової діяльності, зокрема через налагодження співпраці держави, лізингових компаній та споживачів як комплексної системи. Тож розвиток лізингу є не тільки джерелом підвищення ефективності виробництва та оновлення основних фондів окремих суб'єктів підприємництва, а й засобом зміцнення й модернізації національної економіки в цілому.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Загалом, слід констатувати, що обсяги ринку лізингових послуг у нашій країні не відповідають реальним потребам та світовим тенденціям. Доцільність розвитку ринку лізингових послуг в Україні як одного з перспективних джерел інвестування економіки не викликає сумніву, що доводить досвід країн із розвинутою економікою, де лізинг набув значного поширення. Подальше зростання й підвищення активності ринку лізингових послуг в Україні, а також удосконалення механізму функціонування ринку лізингових послуг в Україні є можливими за рахунок: розширення інфраструктури ринку (залучення банківського сектора, бюро кредитних історій, страхових компаній, акціонерних та інших товариств до розвитку лізингових послуг), упровадження механізму сублізингу; залучення нових джерел фінансування лізингових операцій у вигляді приватного капіталу; створення лізингових консультативних центрів з організації процедури лізингу й оформлення договорів, зокрема для малих підприємств, які б здійснювали також роз'яснювальну роботу та популяризацію лізингу з метою підвищення рівня обізнаності потенційних учасників лізингових відносин; організації на регіональному рівні збору даних про попит та пропозицію на об'єкти лізингу, яка б усунула проблему недостатності й суперечливості даних про стан ринку лізингових послуг в Україні, в також практичної відсутності статистичної звітності про діяльність лізингодавців; розширення державної підтримки лізингу як інструменту довгострокового інвестування та активізації фінансування операцій із лізингу будівельного та промислового устаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Огляд ринків. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html> (дата звернення: 28.04.17). – Назва з екрана.
2. Завора Т. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку лізингових послуг в Україні / Т. М. Завора // Економіка і регіон. – 2015. – № 3. – С. 8–14.
3. Єгоричева С. Б. Сучасний механізм функціонування регіональної банківської системи : монографія / С. Б. Єгоричева, О. В. Гасій. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – 217 с.
4. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.04.17). – Назва з екрана.
5. Баєва О. Стратегія розвитку лізингової компанії / О. Баєва // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2 (31). – С. 111–117.
6. Борисюк О. В. Ринок лізингових послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О. В. Борисюк, О. О. Міщанчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 5. – Ч. 4. – С. 22–25.
7. Топішко Т. І. Принципи, функції та механізми лізингових операцій / Т. І. Топішко // Вісник НУВГП. Сер. : Економіка. – 2008. – Вип. 4 (44). – С. 207–213.

REFERENCES

1. Ofisijnyi sait Nacional'noi komisii, scho zdijsnjuje derzhavne reguljuvannja u sferi rynkiv finansovyh poslug [Official site of the National Commission that carries out state regulation in the field of financial services markets]. <https://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html>. Retrieved from <https://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html> (accessed 28 April 2017) [in Ukrainian].
2. Zavora, T. M. (2015). Problemy ta perspektyvy rozvytku rynku lizyngovyh poslug v Ukrajinі [Problems and prospects of the development of the leasing services market in Ukraine]. *Ekonomika i region – Economy and region*, 3, 8–14. [in Ukrainian]

3. Yegorycheva, S. B. & Gasii, O. V. (2016). *Sychasnyi mehanizm funktsionivannia regionalnoi bankivskoi systemy [Modern mechanism of functioning of the regional banking system]*. Poltava: PUET [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrainy Pro finansovij lizing : pryiniaty 16 grud. 1997 roku No 723/97-VR, zi zminamy ta dopovnennjamy [About financial leasing: Law of Ukraine dated 16.12.1997 No. 723/97-VR, with amendments and additions]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80> (accessed 28 April 2017) [in Ukrainian].
5. Bajeva, O. (2011). Strategija rozvytku lizingovoji kompaniji [Leasing company development strategy]. *Galyckyj ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Herald*, 2(31), 111–117 [in Ukrainian].
6. Borysjuk, O. V. & Mischanchuk, O. O. (2014). Rynok lizingovyh poslug v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Leasing services market in Ukraine: problems and prospects of development]. *Naukovyj visnyk Hersonskogo derzhavnogo universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University: Collected papers. A Series Economic Sciences*, (5(4), (pp. 111–117). [in Ukrainian].
7. Topishko, T. I. (2008). Pryncypy, funkcii ta mehanizmy lizingovyh operacii [Principles, functions and mechanisms of leasing operations]. *Visnyk NUVGP – Bulletin of the NUVGP: Collected papers. A series Economics*, (4(44), (pp. 207–213) [in Ukrainian].

С. Б. Егоричева, доктор экономических наук, профессор; **А. Н. Соколова**, кандидат экономических наук; **К. Е. Осауленко** (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Механизм функционирования рынка лизинговых услуг в Украине.**

Аннотация. Цель статьи заключается в определении механизма функционирования рынка лизинговых услуг в Украине и обосновании направлений его совершенствования. **Методика исследования.** В ходе исследования использован спектр общенаучных и специальных методов экономических исследований, а именно: методы систематизации и обобщения, сравнительного, статистического и структурно-функционального анализа, графического изображения данных. **Результаты.** Опираясь на теоретические основы лизинга как вида финансовых услуг, разработан механизм функционирования рынка лизинговых услуг в условиях рыночной экономики. Дано определение этого понятия и охарактеризованы его составляющие. Выявлены проблемы, тенденции развития и предложены пути совершенствования механизма функционирования рынка лизинговых услуг в Украине с целью повышения его эффективности. **Практическая значимость результатов исследования.** В статье обосновано, что внедрение предложенных мероприятий будет способствовать увеличению объема лизинговых услуг. Основные научные положения статьи можно использовать в практике деятельности субъектов хозяйствования на рынке лизинговых услуг.

Ключевые слова: лизинг, лизинговые услуги, рынок лизинговых услуг, механизм функционирования, принципы лизинга, функции лизинга.

S. Yehorycheva, Dc. Econ. Sci., Professor; **A. Sokolova**, Cand. Econ. Sci.; **C. Osaulenko** (Poltava University of Economics and Trade). **Mechanism of the functioning of the leasing services market in Ukraine.**

Annotation. The purpose of the paper is to determine the mechanism of functioning of the leasing services market in Ukraine and to substantiate the directions of its improvement. **Methodology of research.** During the research, the spectrum of general scientific and special methods of economic research was used, namely: methods of systematization and generalization, comparative, statistical and structural-functional analysis, graphic data representation. **Findings.** Based on the theoretical foundations of leasing as a kind of financial service, the mechanism of functioning of the leasing services market in conditions of a market economy is developed. The definition of this concept is given, and its components are characterized. The problems, development tendencies and problems of improvement of the mechanism of functioning of the leasing services market in Ukraine are proposed in order to increase its efficiency. **Practical value.** The article substantiates that the implementation of the proposed measures will contribute to an increase in the volume of leasing services. The main scientific provisions of the article can be used in the practice of business entities in the market of leasing services.

Keywords: leasing, leasing services, leasing services market, mechanism of functioning, leasing principles, leasing functions.